

XXIV. Illud denique hic restat observandum, eandem Syn. Provinc. Neap. *ibid* ex Constitutione Innocentii XII, sancisse, ut *Episcopi a Parœciis ulla pensione gravandis abstineant, ne quum operarius dignus mercede sua portaverit pondus diei, et æstus, capiant alieni labores ejus: id quod in omnibus beneficiis conferendis dignissimum est observari.* Verùm de Pensionibus opportunius Libro sequenti. (**). Parochos autem intra duos ab obtenta possessione menses publicam fidei professionem teneri in Episcopi manibus emittere, Syn. Trid. jussit *Sess. XXIV, Ref. cap. 12*, id quod jam olim constituerant Concilia nostra Tolet. IV, *Can. XXVII*, alias *XXVI*, et Tolet. XI, *Can. X.* (*)

CAPUT DECIMUMSEXTUM.

DE DIACONIS, ET DIACONISSIS.

VOCIS "DIACONUS" ETYMON.

I. Vox *Diaconus*, generatim notat ministrum a *ministrare*; idque juxta Vossium in *Etimolog.* ab Hebræo *chahan* descendit, quod est *ministrare*, et in specie *Deo*, unde *chohen*, *Sacerdos Minister*. Qua generali acceptione etiam Episcopi, et Presbyteri nonnunquam Diaconi dicuntur: *Act. I, v. 25, II ad Corinth. VI, v. 4*, Chrysostomus *Hom. I, in Philipp, cap. 1*. Porro ætatis progressu strictiori notione *Diaconi* dicti sunt, qui tertium in ecclesiastica hierarchia ordinem constituunt.

§. I.

DIACONORUM ORIGO.

II. Diaconos ab Apostolis electos *Act. VI*, non solum ut communibus mensis, sed sacris etiam ministrarent ex ipso sacro textu intelligimus. Quorsum enim plenitudo Spiritus S. et sapientia tanta, si temporalium tantum ministerium obituri erant? Quorsum ad ipsos creandos advocata fidelium concio? Quorsum jejunio præcedente, et impositis manibus eos consecrare? His accedit, Diaconos paulo post Evangelium veluti proprio jure gentibus adnuntiasse: *Act. VI, et VIII*, iisdemque Jesu Christi ministerium fuisse demandatum: Ignatius M. *Epist. ad Magnes. n. 6*, Justinus *Apol. II*, (**). Immò ad rurales regendas Ecclesias in quibus verbum Dei prædicarent, et baptizarent catechumenos, deputatos videmus in Syn. Illiberit. *Can. LXXVII*, et Tolet. IV, *Can. XXVII*, alias *XXVI.* (*)

III. Septenarium Diaconorum numerum semper retinuit Ecclesia Romana Apostolorum exemplum secuta: Sozomenus *Lib. VII, cap. 19*. Ex hac porro eorum paucitate, et præsertim, quum ipsis temporalia Ecclesiæ bona concederentur, factum est, ut tantum sibi honoris comparaverint, ut sese presbyteris præferre ausi fuerint: quorum meritò audaciam reprimere studuit S. Hieronymus *Ep. ad Evagrium: (**)* et Syn. Toletan. IV, *Can. XXXIX*, alias *XXXVIII*. Quin et Syn. Barcinon. an. 540, *Can. IV*, ipsos in consessu Presbyterorum sedere non permisit. (*) Eundem ubique numerum retinendum constituerat Syn. Neocæsar. *Canon XV*, quod tamen pleræque non observarunt Ecclesiæ.

§ II.

DIACONORUM MUNIA.

IV. Diaconorum munia explicat Pontificale Romanum his verbis: *Diaconum oportet ministrare ad altare, baptizare, prædicare.* Igitur Sacerdoti sacra præsertim mysteria perficienti præsto sunt: quare *ibid.* vocantur *Commistri et Co-operatores Corporis, et Sanguinis Domini.* Hinc autem tantum sibi licere Diaconi crediderunt, ut quidam etiam sacrificium offerre adtentarint: quos meritò damnavit Syn. Arelat. I, *Can. XV*, Tum Syn. Carthag. IV, *Can. IV. Non ad sacerdotium*, inquit, *sed ad ministerium consecrantur.* Rursus nonnulli sese non presbyterorum, sed Episcoporum dumtaxat ministros esse jactabant, quos eadem Carthag. Synodus coercuit *Can. XXVII. Diaconus*, inquit, *ita se presbyteri, ut Episcopi ministrum noverit.* Quod verò pertinet ad Eucharistiæ dispensationem, certum est eam inter Diaconorum officia semper fuisse numeratam: Justinus *Apol. II*, Verùm Nicæna Synodus *Can. VIII*, vetuit ipsos Eucharistiam presbyteris porrigere: et eadem Syn. Carthag. *Canone XXXVIII*, ne populo quidem illam distribuere, præsertim presbytero, nisi eo jubente Diaconis permittit.

V. Alterum Diaconi munus est *baptizare*: at verò baptizandi facultas a Gelasio P. *Epist. 9*, contracta est; ita ut si nulla adsit necessitas, neque desint Presbyteri, Diaconis sollemniter baptizare non liceat.

VI. Ad Diaconum denique pertinet verbi Dei prædicatio: id quod non solum de Evangelii lectione in Missis sollemnibus, sed etiam de vera prædicatione Verbi Dei ad populi institutionem intelligas: (**). *Can. XI, Dist. 93*, et Syn. Tolet. IV, *Can. XL*, alias *XXXIX.* (*) Id quod exemplis etiam comprobatur tum Stephani, et Philippi: *Act. VI, et VIII*, tum Origenis, Chrysostomi, et Gregorii M. quos adhuc Diaconos prædicasse veteres Ecclesiastici Scriptores testantur. Verùm quod ad prædicationis exercitium attinet, huc revocanda sunt, quæ de eo notavimus, ubi de Episcopis, et Presbyteris egimus.

VII. Præter sacrorum ministerium ad Diaconos antiquitus etiam pertinuit: 1. Cura viduarum, orphanorum, et pauperum: *Act. VI*, unde loca egentibus hisce personis destinata *Diaconia* dictæ sunt. Tum 2. Diaconi curam gerebant Confessorum, et Martyrum: Cypr. *Epist. II. 3*. Erant tanquam oculi Episcopi oberantes, et perscrutantes proximos præcipitio, id est peccato, ut omnia ad eum deferrent: *Can. VI, Dist. 93. 4.* Anteibant Episcopum, quum procederet in publicum: Palladius in vita Chrysostomi *cap. 2, 5*. Demùm eorum septem custodire solebant Episcopum prædicantem: *Can. XI, eadem Dist.* Verùm de his, aliisque bene multis Diaconorum muniis fusiùs in nostris *Antiquitatibus Christianis.*

§ III.

DE DIACONISSIS.

DIACONISSARUM ORIGO.

VIII. Fuerunt jam inde ab ætate Apostolica Diaconissæ; earum enim hæc 1 semel in sacro novi fœderis codice injicitur mentio, Apostolus *ad Rom. XVI, v. 1*. Phœben appellat *Ministram* Ecclesiæ Cenchrænsis; in Concilio Laodicæno *Can.*

XI, et ab Epiphano *Heres. LXXIX*, dicuntur *Seniores*; eo quod non nisi viduæ Seniores ad tale munus deligerentur. Aliquando etiam Virgines in Diaconissarum sensum recipiebantur, uti constat ex Auctor. *Constit. Lib. VI, cap. 18*, et ex Justiniano *Novell. VI, cap. 6*, at id raro: Tertull. enim *de Veland. Virgin. cap. 9* de virgine quadam in Diaconissam electa, tanquam *de miraculo, et monstruo in Ecclesia* loquitur.

IX. Præcipua Diaconissarum munia erant. 1. Episcopo, vel Presbytero fœminas baptizanti præsto esse, ut baptismi ritus ea decencia, qua par erat, peragi possent. 2. Catechumenas de præcipuis Christianæ Religionis capitibus privatim erudire; namque publicè in Ecclesia docere ipsis expresse vetitum. 3. Fœminas ægrotas, et adfectas invisere, iisdemque ministrare. 4. Episcoporum mandata ad fœminas deferre, ad quas Diaconos mittere non expedivisset. 5. Martyribus, et Confessoribus in carceribus detentis necessaria vitæ subsidia præbere. 6. Fœminis in Ecclesia suum cuique locum adsignare oporteret. 7. Tandem reliquis Viduis præsidere, et earundem necessitatibus, ubi opus esset, succurrere. Porrò de Diaconissarum muniis, uti et de legibus in earundem electione servatis, fusiùs in nostris *Antiquitatibus Christianis*.

X. Duo hic juvat subnectere. 1. Diaconissas nullum Ecclesiasticum ordinem habuisse, cujus semper fœminæ fuerunt expertes; sed merum tantummodò ministerium, ad quod benedictione, ac, si vis, etiam manuum impositione inaugurabantur. 2. *Diaconisæ* nomen a Scriptoribus Ecclesiasticis aliquando fuisse adhibitum ad significandam non veri nominis Diaconissam, sed Diaconi cujusdam uxorem; eo sensu, quo *Presbyteræ* uxorem Presbyteri, et conjugem Episcopi *Episcopa* denotabat. Hac notione vocabula Episcopæ, Presbyteræ, Diaconisæ, et Subdiaconisæ usurpata leguntur in Concilii Turonensis *Canonibus XIII, et XIX*, et in Concilii Antissiodorensis *Can. XXI*.

CAPUT DECIMUMSEPTIMUM.

DE SUBDIACONIS, ALIISQUE INFERIORIBUS ORDINIBUS.

ORDINUM INFERIORUM NUMERUS IN ECCLESIA LATINA.

I. Inferiores Ordines in Romana Ecclesia, et ex ea in reliquis Occidentalibus jam inde a primis Ecclesiæ sæculis semper quinque fuisse antiquissima produnt Ecclesiastica monumenta. Et sanè I; Cornelius P. celebri Epistola ad Cyprianum quàm incolumem ad nos usque transmisit Eusebius *Lib. VII, cap. 43*, disertè scribit, fuisse tunc in Ecclesia Romana præter superiores Ordines Subdiaconos septem, duos et quadraginta Acolytos, Exorcistas autem, Lectores, et Ostiarios duos et quinquaginta. Tum 2. Auctor Libri Pontificalis in *Cajo* sic habet: *Hic constituit ordinationes omnes in Ecclesia sic adscendere: Si quis Episcopus esse mereretur, ut esset Ostiarius, Lector, Exorcista, Sequens, Subdiaconus, Diaconus, Presbyter, et exinde Episcopus ordineretur*. Idem tandem evincitur ex Concilio Carthag. IV, a *Can. VI*, usque ad *IX*, et ex Canonibus *I, Dist. 21, et I, Dist. 25*, ex S. Isidoro Hispal. *Lib. VII, Etymol. cap. 11. et Epist. ejusdem ad Ludifredum*.

§ I.

ORDINUM INFERIORUM NUMERUS IN ECCLESIA GRÆCA.

II. Jam verò Ecclesia Græca, quæ pluribus abhinc sæculis ex quinque modò recensitis non nisi *Subdiaconos*, et *Lectores*, agnoscit, antiquitus plures habuit, quàm Latinè. Namque præter Subdiaconos, Lectores, Exorcistas, et Ostiarios (Acolytatus enim Græcis semper ignotus) habuit quoque, seu *Cantores Laborantes*, seu *Fossarios*, qui effodiendæ terræ, ac sepeliendis mortuis operam navabant, atque etiam *Parobolanos*, qui ægrotos curabant. Ita doctiss. Thomassinus *Part. I, Lib. II, cap. 31*. Et sanè quum non ex divina, sed ex ecclesiastica institutione processerint profectò mirum non est, si alii ab aliis fuerint adpositi, quos posteri non receperint, et rejecti alii quos ætas posterior probaverit: Idem Auctor *ibidem*. Verùm de hoc Ecclesiasticæ antiquitatis capite uberiori calamo agemus in nostris *Antiquitatibus Christianis*.

§ II.

ORDINUM INFERIORUM ORIGO.

III. Primævam institutionem quod spectat, profectò certum definiri tempus nequit quo primum cœperint singuli. Nihil autem probabilius est, quam velut, quasdam portiones esse Diaconatus aliis, aliisque temporibus ab eo decerptas: quomobrem aliquo sensu rectè dixeris in suo fonte, et origine, id est in Diaconatu, unde tamquam surculi scaturierunt, institutionis esse divinæ. Sunt enim veluti quædam Ecclesiastici Ministerii partes, quod totum est in Diaconatu. Eadem prorsus videtur fuisse sententia S. Thomæ: *Supplem. Part. III, Quæstione XXXVII Art. 2*.

§ III.

DE HYPODIACONIS.

IV. Hypodiaconatus antiquitatem disertè testantur Cornelius Papa in celebri *Epist. ad Fabium Antiochenum*, Cyprianus in pluribus *suis Epistolis*, Auctor Constitutionum *Lib. III, cap. 2*, Canones sic dicti Apostolici *Can. LXXXVIII*. (**). *Syn. Illiberit. Can. XXX*. (*) et Athanasius *Epist. ad solitarios*, aliique veteres. Porrò illud hic juvat adnotare, Hypodiaconos æque in Græca, ac in Latina Ecclesia semper sine, *manuum scilicet impositione* fuisse ordinatos: ut evincitur ex præfato Concilio Carth. *Can. V*.

§ IV.

HYPODIACONORUM MUNIA.

V. Subdiaconi munia recenset Pontificale Romanum: *Subdiaconum*, inquit, *oportet aquam ad ministerium altaris præparare, Diacono ministrare, pallas altaris, et corporalia ablueri, Calicem, et patenam in usum sacrificii eidem offerre*. Porrò ejusmodi Subdiaconorum officia hodie plerumque per inferiores clericos, ac etiam per laicos exerceri solent, vel in Missis privatis per ipsum Sacerdotem. Qua de re ex recentiori disciplina omnis pænè Hypodiaconi functio ad ministerium altaris in Missa sollemni restricta videtur, ac præcipua censetur Epistolæ decantatio: quæ tamen inter Hypodiaconi munia antiquitus in Ecclesia Latina

non recensebatur, nec hodie apud Græcos recensetur: Morinus *de Sacris Ordinibus Part. III, Exerc. XII, cap. 1*, qui et *ibidem* ex antiquis Ecclesiæ monumentis demonstrat, Librum Epistolarum Subdiacono in sua ordinatione tradi recentem esse Ecclesiæ disciplinam.

§ V.

DE LEGE CÆLIBATUS HYPDIACONATUI ADJECTA.

VI. Lex Cælibatus VI, exeunte sæculo Hypodiaconis primum imposita; (**). Syn. Tolet. II, *Can. I*, (*) tum dein facta illis permissio sacra vasa ad altare deferendi, proximeque altari ministrandi; (**). ut evincitur ex Syn. Bracar. I, *Cap. X*, alias *Can. XXVII*, et Tolet. IV, *Can. XXVIII*, alias *XXVII*, hæc (*) in causa fuere cur Hypodiaconatus sensim sine sensu inter majores Ordines referretur. Id quod circa finem sæculi XI, Decreto Urbani II, (**). an 1091, *Can. IV, Dist. 60*, constitutum est; at nonnisi Innocentii III, Decreto, qui Urbani verba transcripsisse videtur, sæculo XIII, ineunte (*) generatim obtinuit: *Cap. 9, de Ætate, et qualitate, et ordine Præficiendorum*. At verò Græci adhuc minoribus ordinibus adcensent.

§ VI.

DE ACOLYTIS.

VII. Acolytus, si etymon quæras, *servum juvenem* significant, sive *pedissequum*, qui aliquem comitatur, eique ministrat. Et sanè antiquitus.

1. Episcoporum ad Episcopos epistolas deferebant, quibus de gravissimis Ecclesiæ rebus consultabant. Cyprianus *Lib. II, Ep. 8, et 10*, quo in munere quàm maxima requirebatur fidelitas; eo præsertim tempore, quo gentiles undique insidias struebant ad christiana mysteria profananda.

2. Episcoporum erant velut, *concancelli* tanquam perpetui conversationis eorundem testes. Acolytorum testimonio facilè amotæ sunt maledicorum calumniæ, quibus gravius vexatus fuit Symmachus Papa: Ennodius in *Libello Apologetico*.

3. Ex *Can. VI, Concilii Carthag. IV*. Acoliti ad accendenda luminaria Ecclesiæ mancipati erant, et ad suggerendum vinum in Eucharistiam Sanguinis Christi: unde in ordinatione accipiebant ab Archidiacono ceroferarium cum cereo, et urceolum vacuum. Atque hinc Acolyti passim *Ceroferarii* dicti sunt.

§ VII.

DE EXORCISTIS.

VIII. Exorcistæ munus, et supra Lectorem dignitatem expressit S. Paulinus *Carmine IV*, in natali S. Felicis de quo cecinit:

....*Primus Lector servivit in annis,
Inde gradum cæpit, cui munus voce fideli
Adjurare malos, et sacris pellere verbis.*

Traditur igitur Exorcistis potestas invocandi nomen Domini super eos, qui ab immundis Spiritibus vexantur. Primis Ecclesiæ sæculis communis fere erat omni-

bus fidelibus ejusmodi in Dæmonas potestas, uti testatur Tertull. in *Lib. de Corona militis cap. 11*, qua ratione vetant Constitutiones sic dictæ Apostolicæ quemquam ordinari Exorcistam, quum *hoc munus*, inquit, *spontaneæ Dei erga homines misericordiæ sit*. Verùm Ecclesia maluit, ut per peculiarem ordinem potestas illa conferretur.

IX. Exorcistæ, quum ordinatur, traditur liber Exorcismorum dicente Episcopo: *Accipe, et commenda memoriæ, et habe potestatem imponendi manus super energumenos, sive baptizatos, sive catechumenos.*

§ VIII.

DE LECTORIBUS.

X. Ordinis hujus præstantiam duo præcipuè commendant. Primum, quod in Ecclesiis quibusdam suum veluti corpus conflarent Lectores, sacrosque codices custodirent; quod ipsis sæpè cedebat in materiam illustris triumphus. Alterum, quod præ cæteris ordinibus frequentius conferretur in Ecclesia: nam et pueri ipsi facilè ejus ministeria obire poterant ex Augustino *Lib. de consensu Evangelistarum cap. 10*.

XI. Præcipuum Lectorum munus est Sacras Scripturas legere ex suggesto, sive pulpito: indicato *Can. I, Dist. 21*. Unde *super pulpitem imponi, et ad pulpitem venire* formulæ sunt, quibus haud rarò utitur Cyprianus ad indicandum Lectoris officium: *Ep. XXXIII*. Tum Sozomenus *Lib. IX, cap. 2*. Ambonem, seu Suggestum *Tribunal Lectorum* vocat. Qua de re in Lectoris ordinatione ea servatur cæremonia; scilicet, ut Episcopus sacra Biblia manibus ejus tradat, eunque his verbis adloquatur: *Accipe, esto zelator verbi Dei, habiturus, si fideliter, et utiliter officium impleveris, partem cum eis, qui verbum Dei ministraverint*. At contra in Ecclesia Græca Lectoratus ordo per manuum impositionem confertur.

XII. Jam verò Lectorum plura, quam hodie olim munia fuerunt: enimverò Evangelii partem ab Episcopo explicandam populo legebant, panem, novosque fructus benedicebant &c. adhæc hodieum in Ecclesia Græca latiùs eorum munia patent, quàm in Latina; pleraque enim aliorum ordinum ministeria ipsis etiam sunt communia. Id quod inde originem habet, quod, ut alibi notavimus, ex minoribus ordinibus nonnisi unus apud Græcos obtineat Lectoratus.

XIII. Plerique Canonistæ, qui in Ecclesia quinque dumtaxat inferiores ordines semper obtinuisse tuentur Lectores, et *Psaltes*, sive *Cantores* unum eundemque ordinem constituisse contendunt. Verùm in nostris *Antiquitatibus Christianis* pluribus adstruemus æque *Psaltes*, ac *Cantores*, et *Parabolanos* in veteri, præsertim Græca Ecclesia, diversos inter se fuisse ordines: (**). id quod indicat Isidorus noster præfato *Can. I, Dist. 21* (*)

XIV. Porrò Acolyti, Exorcistæ, Lectores, et præcipuè *Psaltæ*, sive *Cantores* in Ecclesia Latina Primicerium, tanquam suum Caput, sive Principem agnoscebant: unde *Caput Scholæ Cantorum, Chori Inspector, et Præcentor* dici consuevit: *indicat. Can. I, Dist. 25*. At verò de Primicerii origine, juribus, aliisque infra sermo redibit.

§ IX.

DE OSTIARIIS.

XV. Postremum inter minores ordines locum habet Ostiarius, cujus meminit Cornelii P. nuper indicata Epist. Ejus ordinis quanta fuerit in Ecclesia dignitas ex eo cognoscimus, quod Thesaurarii munus quod præstantissimum, habetur, olim ad Ostiarios pertinuerit; unde Thesaurarius erat veluti Ostiariorum Princeps, cui illi suberant: *cit Can. I.*

XVI. Ostiario, dum ordinatur, claves traduntur Ecclesie ab Episcopo his verbis: *Sic age, quasi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ his clavibus recluduntur: Can. IX, Concilii Carthagin. IV.* Qua de re Ostiarii munia sunt claves januamque Ecclesie custodire, eam fidelibus aperire, claudere infidelibus, et excommunicatis, campanas pulsare; adhæc curare, ne quid pereat eorum, quæ in Ecclesie servantur, impedire ne quis propius ad Sacerdotem rem divinam facientem accedat; atque olim etiam Episcopo concionaturo librum aperiebat. Mandat demùm Ostiario Episcopus, ut quemadmodum materiale Ecclesiam infidelibus aperit, ita fidelium animas, quæ templum sunt spirituale Dei, dictis suis, et exemplis Deo aperiat, et claudat Diabolo.

§ X.

DE CLERICIS PRIME TONSURÆ.

XVII. Quos ad Clerum formandos, et in clericali vita instituendos suscipit Ecclesia, eos tondendis capillis, ac vestibus inter preces, sollemnesque cæremonias per Episcopi manus tradendis adsumere consuevit; isque tanquam necessarius ad suscipiendos ordines adparatus universæ Ecclesie disciplina custoditur.

XVIII. Quod ad Tonsuræ antiquitatem spectat profectò octo prioribus Ecclesie sæculis nullos fuisse clericos simpliciter attonsos, scilicet nullo proprio officio demandatos; at verò per illud temporis simul cum Lectoratu, aliove inferiori ordine, tanquam ejus comitem cæremoniam, fuisse collatam pluribus ostendunt Morinus, aliique. Profectò jam inde ab VI, sæculo Clericos et vestibus, et tonsura ab laicis distingui cœpisse demonstrat Thomass. *Part. I, Lib. II, cap. 46*, et nobis de hoc capite mox redibit sermo.

XIX. Porrò Morinus jam inde ab VI, sæculo Tonsuræ separatim a quocunque ordine collatæ originem repetit: et quidem ex eo, quod quum impuberes Ordinum functionibus impares ab parentibus Ecclesie offerrentur Ecclesiasticis officiis instituendi, conveniens Episcopis visum est, ut iidem cum veste clericali tonsuram sine ullo ordine acciperent; quippè cum clericis ipsos versari oportebat. Igitur simplex erat habitus mutatio, qua clericatus significabatur desiderium: qua de re non Episcopis reservata erat, sed a Presbyteris etiam, atque adeo a laicis conferebatur.

XX. Quum verò secutis temporibus habitus ille inter preces, et sollemnes cæremonias conferri cœpisset, hinc factum est, ut veluti quidam ordo reputaretur, quo homines non ab laicis tantummodò distincti, verùm et inter Clericos relati haberentur: unde ejus collatio Episcopo reservata est. Adhæc quum Clerici prima initiati tonsura de foro Ecclesie censerentur, atque omnibus clericalibus privile-

giis donarentur; id in caussa fuit, cur solius tonsuræ Clericorum numerus augeri cœpisset. Hinc enim homines clericalia privilegia, et ecclesiastica beneficia inhiantes, ut prima initiarentur tonsura, undique confluebant. Tum illinc Episcopi, quo latius Episcopale forum pateret, facilius quàm par erat, quemque ea assignare non recusabant.

XXI. Huic autem malo tandem occurrerunt Tridentini Patres decernentes, neminem ab Episcopo prima tonsura initiandum, nisi morali judicio constet, illum non lucri caussa, sed propter Deum hanc vitæ conditionem elegisse. Præterea in nostro Regno juxta novissimam Concordatorum legem Clerici tonsurati privilegiis clericalibus non fruuntur, nisi vel in aliquo Seminario, vel Universitate, quo ad suscipiendos ordines instituuntur, versentur, vel Episcopi mandato alicui inserviant Ecclesie.

XXII. Constitutum præterea Concordatis est primam tonsuram non aliis conferri, quàm illi, qui post decimum ætatis annum per tres jugiter annos, vel in aliquo Seminario degerit, vel deferens vestem clericalem alicui Ecclesie Episcopo jubente festis diebus ministraverit. Hac lege vix excipiuntur *arctati*; et quidem tum ii, qui passivum ad aliquod Ecclesiasticum beneficium jus patronatus habent, tum quoque ii, quos sine jure passiva unam, eandemque familiam cum patronis activis sortitos patroni intra legitima tempora nominaverint: ita censuit Tribunal Mixtum die 23, Augusti ani 1753, *Car. Cagliardus Lib. I, Tit. XXXI, n. 29.*

(**) XXIII. Adhæc in Hispania ex *Leg. I, Tit. IV, Lib. I, Novæ Recop.* Clerici prima tonsura initiati fori privilegio non gaudent nisi Beneficium Ecclesiasticum habeant, vel in aliqua Universitate Studiorum caussa degant, vel de Episcopi scientia alicui Ecclesie sint addicti, Altarique inserviant, et Clericalem tonsuram, habitumque simul Ecclesiasticum deferant, quod jam prius decreverat Syn. Trid. *Sess. XXIII, Ref. cap. 6.* Quin et Concordato an. 1737, *art. 9*, constitutum est, neminem nec ad tonsuram admittendum de quo spes non indubia sit, eum non alium sibi scopum, quàm Deo sacris inserviendi proposuisse, uti jam diù constituerat Trid. *præf. Sess. XXIII, Ref. cap. 4*, Videsis infra *Tit. XXIV*. (*)

XXIV. Synodus Tridentina *ibid. cap. 6*, vetat cuique vel clerico beneficium ante decimum quartum ætatis annum conferri. Qua de re impuberes *arctati*, ut possint simul Tonsuræ gradum, et beneficium consequi, æque pontificia, ac regia ætatis dispensatione indigent. Hanc autem ætatem in Beneficiis ante Synodum Trident. erectis haud requiri lex ipsa Concordatorum monet: *Concord. Cap. IV, art. 5.*

XXV. Conferendæ Tonsuræ ritum quod spectat, profectò credibile est antiquitus tonsurandum per manus Episcopi primo vestem clericalem civilem accepisse: namque uti suo loco observabimus, jam inde ab VIII sæculo Clericorum vestis a laicali distincta inoleverat, et monachalis habitus inter cæremonias sollemnes tradebatur, teste Auctore Ecclesiasticæ Hierarchiæ *Cap. 6.* Tum vestis mutationem morum quoque mutationem significare haud rara Patres docent. Tametsi autem non ab Episcopo vestem hodie clericalem Clerici adsumant, certè sine ejus permisso eam induere nemini licet.

XXVI. Capillorum attonso adeo sollemnis in Clericis ordinandis est, ut idem sit attonderi, ac Clericum ordinari: Syn. VII. *Gen. Can. XIV.* Qua de re Beda *Lib. III, cap. 5* Clericos vocat *Attonsos*. Ea verò abjicienda vitia significat: *ut criminibus carnis nostræ, quasi crinibus exuamur: Conc. Aquisgran. Cap. 4.* Est præterea signum mancipationis, qua in Dei servitium dedimur, et adoptionis,

qua in sortem Domini adsumimur, seu ad ejus hæreditatem jus adipiscimur. Clericus enim dum attondetur sæculo abrenuntiat, professionemque vitæ clericalis emittit illa *Psalmo XF. v. 5*, verba recitans: *Dominus pars hæreditatis mee, et calicis mei, tu es qui restitues hæreditatem meam mihi*. Adhæc mos fuit apud Langobardos, ut iis, qui in servitum traderentur, capillos tonderet, sicut et iis, qui adoptabantur: Hallerius *hoc tit. art. 11, § 3*. Fit demùm in crucis formam ad crucis ignominiam significandam.

XXVII. Postremò Episcopus Clerico attonso superpellicem imponit dicens: *Induat te Dominus novum hominem, qui secundum Deum creatus est in justitia et sanctitate veritatis. Dum autem superpellicem induit, cogilet* (inquit Conc. Mediolanense V), *quam personam substineat, nempe a sordibus, labeque puram, qualem vestitus ille indicat*. Dimittuntur tandem Clerici ab Episcopo prius de privilegiis clericalibus admoniti, de quibus suo loco.

CAPUT DECIMUMOCTAVUM.

DE JURE PROMOVEDI AD ORDINES.

I. Antiquitus Episcopo Cleri, quin et populi testimonium exquirendum erat de natalibus, vita, conversatione, moribusque eorum, qui ordinandi erant: adeo ut penes plebem jus esset testimonium ferendi de Clerico sive ordinando, sive ab ordinatione rejiciendo. Ad rem S. Cyprianus *Epist. 68, Coram omni Synagoga jubet Deus constitui Sacerdotem, id est instruit, et ostendit ordinationes Sacerdotes non nisi sub populi adsistentis conscientia fieri oportere, ut plebe præsentem, vel delegantur malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur*. Et Siric. *Epist. ad Himerium Tarrac. cap. 10*, docet Diacono Presbyterium vel Episcopatum dari, si eum cleri, et plebis evocarit electio. Tum Augustinus, auctore Possidio in ejus vita *cap. 21. In ordinandis Sacerdotibus, et Clericis consensum majorum Christianorum, et consuetudinem Ecclesiæ sequendam esse arbitratus est*. Quinimò ipsummet Augustinum, et Paullinum Nolanum, testimonio, atque adeo vi inflammatae plebis id petentis, summoque studio, et clamore flagitantis, Presbyteros sacros fuisse narrant Possidius *ibid. cap. 4*, et Paullinus *Epist. 24, inter Epist. August. Porro Plebs suum testimonium dabat per voces dignus est: Const. sic dictæ Apost. Lib. VIII, cap. 4*, Eusebius *Lib. VI, cap. 29*, Ambrosius *De Dignit. Sacerd. cap. 5*. Augustinus *Epist. 315*, aliique. Hæc Christianæ Ecclesiæ consuetudo ipsis etiam Rom. Ethnicis Imperatoribus adeo probata est, ut non dubitarent illam laudibus extollere, atque in civilium magistratum electione sibi imitandam proponere. Id de Alexandro Severo testatur Lampridius: *Vita Alex. Sev. cap. 45*.

II. Porro ejusmodi testimonium deinde loco cleri, et plebis, ut præstaret Archidiaconus, usus invaluit: Conc. Carthag. IV, *Can. VIII*, Qua de re Archidiaconi præcipuæ partes erant in ordinandorum institutione, examinatione, et ad Episcopum præsentatione. Et licet secutis temporibus universum hac in re Archidiaconi munus in meram evaserit cæremoniam, non eo tamen a lethali noxa immunis erit, ubi dignum Presbyteratu, vel Diaconatu illum dixerit, quem indignum noverit: *Cap. un. de Scrutinio in ordine faciend.*

III. Jam verò ex jure novissimo Concilii Tridentini *Sessione XXIII, Reform.*

cap. 5, in promovendis, præcipuè ad majores ordines, omninò requiritur, ut ipsi per mensem ante ordinationem Episcopum adeant, qui Parocho, aut alteri, qui magis expedire videtur, committat, ut nominibus ac desideriis eorum, qui volunt promoveri, publice in Ecclesia propositis, de ipsorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, ac vita a fide dignis diligenter exquirant, et litteras testimoniales ipsam inquisitionem factam continentes ad ipsum Episcopum quam primum transmittant. Hanc Tridentinam Sanctionem in Regno Neap. pro suscipiendis etiam minoribus ordinibus, ac prima clericali tonsura servandam edixit Congregatio Cardinalium negotiis jurisdictionalibus Regni Neapolitani jussu Gregorii XV, specialiter præposita: *Decreto edito 10, Kal. Jul. an. 1623. (**)* Quod etiam Tridentini Decretum ab Episcopis Hispanis adamussim servari nemo est, qui non videat. (*)

IV. In omnibus igitur, qui ad ordines sive majores, sive minores promoveri petant, Canonibus Ecclesiasticis plura desiderantur; quæ num habeant, quam diligenter Episcopo inquirendum est. Porro ut cautios hac in re se gerat ex Concilio Nannetensis *Can. II*, e latere suo Sacerdotes eligat, aliosque prudentes viros, gnaros divinæ legis, et exercitatos in Ecclesiasticis functionibus, qui legitimas ordinandorum qualitates diligenter investigent. Synodus quoque Tridentina *Sess. XXIII, Ref. cap. 7*, præcipit, ut Episcopus, Sacerdotibus, et aliis prudentibus viris peritis divinæ legis, et in Ecclesiasticis functionibus exercitatis sibi adscitis, ordinandorum genus, personam, ætatem, institutionem, mores, doctrinam, et fidem diligenter investiget, et examinet.

1. Igitur inquirendum, num eis obstet aliquod ex Canonicis impedimentis, quæ irregularitates dicuntur, quasque fusiùs recensitas, et explicatas dabimus inferiùs.

2. Num habeant scientiam ordini suscipiendo congruentem. Profectò Clerici in divinarum Scripturarum, et Sacrorum Canonum doctrina instituti sint oportet. Ad rem Synodus Toletana IV, *Can. XXIV, alias XXV, Ignorantia mater cunctorum errorum maxime in Sacerdotibus Dei vitanda est. . . . Sciant igitur Sacerdotes Scripturas Sanctas, et Canones, et omne opus eorum in predicatione, et doctrina consistat: atque ædificent cunctos tam fidei scientia, quam operum disciplina*. Similia efferunt Canones a Gratiano congesti *Distinct. 48. (**)* Adhæc præclate Syn. Tolet. VIII, *Can. VIII. Absurdum est eos, qui ceteros simpliciores, et laicos habent docere, (quibus et disciplina, et vitæ debet esse veluti quoddam speculum) ad alicujus ordinis, vel dignitatis promoveri statum, qui legem Dei ignorant. . . . Nullus igitur ad sacra Dei mysteria veniat indoctus, aut ignorantie tenebris cæcutiens, sed solus is accedat, quem morum innocentia, et litterarum splendor reddunt illustrem, aliter ordinaturis, et ordinandis immientem in posterum Dei, et ejus Ecclesiæ vindicta. Sanius est enim*, ait Syn. Lateran. IV, *Can. XXVII, paucos bonos, quam multos malos habere ministros. (*)* Deniquè Synodus Trident. *Sess. XXIII, Ref. cap. 4, 11, 13, et 14*, primæ tonsuræ initiari vetat, qui legere, et scribere nesciant, et minoribus ordinibus, qui saltem latinam linguam non intelligant; tum ab Hypodiaconatu, et Diaconatu arcendos præcipit, qui litteris aliisque ad ordinem exercendum spectantibus non sint instructi: tandem ad presbyteratum eos adsumi jubet, qui ad docendum populum, et ad Sacramenta ministranda sunt idonei. Ecclesiæ Neapolitanæ disciplina in promovendis ad Sacros Ordines Theologiæ, ac Juris utriusque scientiam requirit. (*) In Hispania verò ex Constitut. *Apostolicæ Ministerii § 4*, in promovendis ad minores Ordines Idiomatis Latini notitiam, ad Subdiaconatum, et Diaconatum quod ad uniuscujusque